

falcilles. Les campanes *trillegen* sedasseres, engargus-sant-se en la seva crida, amb picardies d'escolà i les primícies ingènues del sant sagrament», Coromines (*L'Avi dels Mussols* XIII, 204.5f.); i estès a una altra mena de campaneig: «ja fa estona que les tenebres *trillegen* sota el campanar», id. id. (*O. C.*, 559b30). És mot molt viu, però propi sobretot de les comarques des de Bna. al N. i al NE. fins als Pirineus.

Sobre l'origen ens guien decisivament les formes occitanes; en primer lloc el que ens explica Vayssier en el *Dict. patois-français de l'Aveyron* (1876): «*treil-lounà* intr.: carillonner, frapper une ou plusieurs cloches à coups pressés, et avec une sorte de cadence; carillonner, les neuf jours qui précèdent Noël»; «*trigrou, -oun, treilloun*, m. Espèce de carillon monotone, gai et cadencé, fait sur deux ou trois cloches, ou même sur une seule par des coups répétés (b. lat. *trinion*, carillon, 1495)». I hi afegeix *trignounà* i *trignoulà* com a variants locals de *treillounà*. És doncs una formació paral·lela a la del fr. *carillonner*, derivat de *carillon*, que ve de QUATERNIONEM 'combinació de quatre campanes o campanetes': passant per *ca(d)rignon* dissimilat en *carillon*. Mistral usava, en les seves obres, *trignoulà* i *trignoulejà*: «e balalin e balalan, / van li campano *trignoulant*» (que ell mateix tradueix «carillonant», «e li Sèt-gau, que clarejavon / alegrement *trignoulejavon*» trad. «et les *Sept-joies* [nom donat a una campana] carillonnaient joyeusement», *Nerto* v, v. 8; IV, v. 135).

Aquí tenim, doncs, *TRINIONARE, dissimilat *trignounà* en *trignoulà*; i, afegint-s'hi -*ejà*: *trignoulejà*. És versemblant que, en català, una forma paral·lela a aquesta última vagi sofrir síncopa (bastant obligada per la llunyania del mot i la llunyania de l'accent) passant *triny(o)llejar* a *trinyllejar, d'on l'assimilació *trinyllejar i d'aquí *trillejar*, que així ens explica la geminada *ll* (= *ill*) d'una manera natural. Al Conflent, ens informa *AlcM*, diuen *trilulà* (que a tort ortografia amb -*ill*- puix que és *l* senzilla), on tenim un altre resultat del suposat *trinyolar*; i d'aquest, amb la síncopa que ja hem vist, ve la forma benasquesa (aplicada a un altre repic comparable): «*trinnlà(r)*: hacer sonar una moneda, golpeándola contra mármol, piedra o madera, para comprobar si es buena o falsa: *trinnla* ixo duro», Ferraz (p. 104), forma en la qual no s'ha produït encara l'assimilació de *n* a *ll*, però hi ha hagut la síncopa que havíem postulat. Mentre que Verdagner va usar aquesta forma simple però ja amb assimilació: *triltlar* (*Exc.*, 81).

Trillejar ens dóna, doncs, exemple d'un mot que ha acabat per tenir una impressionant força onomatopèica, per casual evolució històrica, d'un que res tenia d'expressiu en els seus orígens. Això no ens priva, és clar, d'apreciar la forta i saborosa impressió que han sabut treure'n els nostres poetes, en magnífics trossos com el següent.

DERIV.: *Tritlleig*: «t. de les campanes: repique»: «Oh esquerpa cadena de puigs gegantins! / Ginebrons balsàmics, estepes i pins / --- /; càntics de revetlla, que arriben al mar, / de l'església oberta com un ull

encès / --- / *trilleig* de campanes que el vilatge endola: / endolats que resen i, de dos en dos, / cap al cementiri segueixen la caixa / ---», *Alcover* (*La Serra*, v. 110); campanes o campanetes: «Lo *trilleig* dels picarols y la remor de les coscorres, barrejant-se ab la cridadiça, fins acabaven per enterbolir ses testes», Pons Mass. (tinc nota, suposo errònia, de *tiulleig* en l'edició del seu *Trascant p. l. S.*, 54).

Tritllo [*trillo*: repic] Lab. 1840] «repic de les campanes en senyal de festa (Olot, Figueres)», *DAG.*; «*tocar a trillo*: repicar les campanes», *DAG.* amb cita d'un text del S. XVII, referent a Vic o Montserrat: «y com sentís tocar a *trillo*, que la professó entrava per lo carrer de Sant Rafel ---»: més que un postverbal del tipus *esbarjo* (recent, o acastellanat *cobro* etc.), pot ser una formació *trillol de *trillolar*, segons el tipus de *ròdol* (i *cap-ròdo(l)*) de *rodolar*, o *tremol/teratrèmol* de *tremolar* (paral·lels a *estrijol/estrijolar*, *poixòvol/poixovolar*, *llòssol, tèrbol* ---); cita del baix-empordanès Masiferen en *AlcM*.

Des d'aquí, partint de la idea 'repic, picament': «pegar o donar un *trillo* emp.: dar una zurra» (*DAG.*), però en realitat el matís és més aviat menys que això: Coromines anota oït a Llers 1898: «*trillejar, trillo*: repicar les campanes; acte de repicar; cop al cul d'una criatura: *si ho tornes a fer, et véntoc un trillo*»; i ell mateix ho usà, en una narració en la manera autobiogràfica «Marc, avui faig deu anys»: «més d'una vegada, la tornada a deshora li havia costat de quedar-se sense dinar, demés d'algun *trillo* o clatellada, que la seva mare no li planyia, amb el seu amor mai remollit per la feblesa» (veg. *Di. i Rec. Pere C.*, vol. 1); i el P. Serra anota a l'Emp.: «repic, cops a les anques, amb la mà: *si vinc, et clavaré un trillo*» (*AORBB* v, 239); no descartem del tot que hi vagi ajudar algun poc el fr. *étriller*, que vulgarment pot arribar a un sentit anàleg; però ni és segur, ni fóra més que en dèbil mesura.

No és gaire clar que amb el nostre *trillo* i *trillejar* vagi un *tiriál* (a interpretar *tiriél*) mossàrab, que *RMA.* explica amb el ll. *timpanum* (Dozy, *Suppl.* I, 146b; Simonet, *Gloss.*, s. v.), si bé tampoc és inversemblant, car de tota manera no pot ser àrab (no hi ha arrel *ryl*, ni el prefix *t-* podria dur una *i*), i no fóra forçat entendre la glossa en un sentit com 'picaroleig', 'campanetes' (cf. el fr. *timbre*): no havent-hi confirmacions tampoc es pot descartar la suggerència d'esmena amb la qual vacilla Simonet (no sense raó, cf. *atarbál*, Dozy, *Suppl.* I, 27b4f.) tot relacionant-ho no sols amb cat. *trillo* sinó amb un «val. *triet*: repiquete, toque vivo y rápido de las campanas», que per cert no sabem d'on treu (no figurant en diccs., ni dient-nos si ve d'un informe directe).

En conclusió aquesta etimologia de *triltlar* i *trillejar* es pot donar per segura, descartant altres vagues i insatisfactòries idees (*STRIDLARE) o onomatopèica, com diu amb superficial i estranya inconseqüència *AlcM*, quan Moll, ja en *AORBB* IV, 307, ho havia relacionat (en termes obscurs i equívocs, val a dir-ho) amb el ll. TRINIONES (*REW*, 8906): car parlava sobre-